

РЕЦЕНЗИЈА

НА ДОКТОРСКИОТ ТРУД СО НАСЛОВ „МОЖНОСТИ И ПЕРСПЕКТИВИ ЗА РАЗВОЈОТ НА ТУРИЗМОТ ВО РЕГИОНОТ НА ПРИЗРЕН ВО РЕПУБЛИКА КОСОВО ОД КАНДИДАТОТ М-Р НАСЕР БРЕСА, НА ФАКУЛТЕТОТ ЗА ТУРИЗАМ И БИЗНИС ЛОГИСТИКА, УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ ВО ШТИП

Наставно-научниот совет на докторски студии на Кампус 4 при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип на својата 24 седница одржана на 24.12.2019 година, донесе Одлука бр. 0206-880/4 од 24.12.2019 година, со која се формира Рецензентска комисија за оценка и одбрана на докторскиот труд со наслов: „Можности и перспективи за развојот на туризмот во регионот на Призрен во Република Косово“ од кандидатот м-р Насер Бреса во состав:

проф. д-р Златко Јаковлев, претседател,
проф. д-р Билјана Петревска, член,
проф. д-р Никола В. Димитров, член,
проф. д-р Никола Панов, екстерен ментор, член,
вон. проф. д-р Цане Котески, ментор, член.

Комисијата, во наведениот состав, по прегледувањето на докторскиот труд го поднесува следниот

ИЗВЕШТАЈ

Докторската дисертација е напишана на 251 страница и ги опфаќа следниве поглавја: Вовед, Коментар од користењето на научните методи во истражувањето, Географска положба на регионот и ресурси, Можности за развој на туризмот во регионот на Призрен, Стратешки аспекти на туристичката дејност, туристичка понуда и туристичка побарувачка, Резултати од истражувањето, Обработка и анализа на податоците, Анализа и дискусија, Препораки, Заклучок, Прилози, Литература и Анкетни прашалници.

Докторската дисертација е збогатена со 50 табели, 70 слики, 5 тематски карти, 7 графикони и 86 референци со користена литература, законска регулатива и интернет извори.

Во оваа дисертација се презентирани резултатите добиени од истражувањето на можностите и перспективите за развојот на туризмот во регионот на Призрен, од гледна точка на туризмот, угостителството, хотелиерството, културата, манифестациите, рекреацијата и спортот. Направено е истражување со користење на анкетен прашалник на 159 испитаника – домашни и странски туристи, кои го посетиле регионот на Призрен, од кои 159 се машки испитаници или 100%. Направени се, исто така, 53 интервјуа со жители од селата каде сите биле мажи 100%. Второто истражување и анкета кои се направени се однесуваат на 74 анкетирани менаџери, претприемачи во хотелиерството и угостителството, од кои 55 се мажи или 74% и 19 се жени или 25,7%. Во регионот на Призрен 74 објекта се регистрирани како хотели, од кои како хотели работат само 58 со 763 вработени во овој сектор во целиот регионот на Призрен.

Резултатите добиени од истражувањето ја потврдуваат основната хипотеза.

Призренскиот регион има голема вредност и квалитет на ниво на национални и меѓународни стандарди што обезбедуваат услови за развој на културниот, традиционалниот, спортскиот и здравствениот туризам. Квалитетот на понудените услуги позитивно да влијае врз одлуката за доаѓање и посета на туристите на регионот во Призрен.

Според добиените резултати од анкетата, претприемачите или сите туристички работници од секторот на туризам и угостителство од регионот на Призрен сметаат дека

сите туристички работници мораат да бидат едуцирани, иновативни и забавни за да ја обезбедат најдобрата можна услуга на гостите. Секој вработен го дава првиот впечаток за туристичкиот објект било да е хотел, ресторан, кафе бар, пицерија, па и самата туристичка дестинација. Тие се оние кои го дополнуваат впечатокот за дестинацијата. Многу е важно однесувањето на туристичките работници да биде на високо ниво бидејќи на тој начин туристите ќе сакаат повторно да го посетат овој регион. Човечкиот директен контакт претставува императив за враќањето на гостите во туристичката дестинација т.е. во туристичкиот регион на Призрен. Ако туристите стекнале добро искуство со туристичките работници, тоа ќе влијае на целокупната слика за нивниот престој во дестинацијата, а со тоа на потенцијалната желба за повторно враќање во таа туристичка дестинација. Исто така, претприемачите истакнуваат дека позитивниот однос на туристичките работници кон гостинот остава позитивен впечаток на гостите за туристичката дестинација и нејзините аниматорски содржини. Според собраните податоци, насмевката, љубезноста, професионалноста и стручноста на вработените влијаат врз целокупниот впечаток на гостите и се составен дел од личната одлука на домашните и странските гости да одлучат и повторно да го посетат регионот на Призрен.

Структура на трудот

Докторската дисертација со наслов: „Можности и перспективи за развојот на туризмот во регионот на Призрен во Република Косово“ од кандидатот м-р Насер Бреса е составена од: Вовед, Коментар од користењето на научните методи во истражувањето, Географска положба на регионот и ресурси, Можности за развој на туризмот во регионот на Призрен, Стратешки аспекти на туристичката дејност, туристичка понуда и туристичка побарувачка, Резултати од истражувањето, Обработка и анализа на податоците, Анализа и дискусија, Препораки, Заклучок, Прилози, Литература и Анкетни прашалници.

Работната хипотеза на оваа докторска дисертација се базира на разновидноста на туристичката понуда во регионот на Призрен која позитивно влијае врз донесувањето одлуки на туристите да дојдат и повторно да го посетат регионот на Призрен како туристичка дестинација. Токму од овие причини, истражувањата се спроведени во четири општини во регионот на Призрен, преку анкетирање на локалната туристичка понуда – претприемачите во туризмот и угостителството, од една страна, и туристичката побарувачка, т.е. туристите кои го посетиле регионот на Призрен како туристичка дестинација, од друга страна.

Во воведниот дел од докторската дисертација јасно се објаснети целта на трудот, хипотезите на истражувањето, методологијата на работа и план и структура на дисертацијата. Вториот дел е насловен како коментар од користењето на научните методи во истражувањето. Овде се објаснети квалитативниот и квантитативниот метод на истражување. Третиот дел содржи материјал поврзан со географската положба на регионот и неговите ресурси. Обработена е географската положба на регионот и е даден историско – хронолошки преглед, краток историско хронолошки преглед во регионот на Призрен, Општина Призрен, Општина Сува Река, Општина Драгаш и Општина Мамуша. Исто така, обработена е и сообраќајната инфраструктура во регионот на Призрен со посебен осврт на железничкиот сообраќај. Во четвртиот дел на дисертацијата дадени се резултатите за можностите за развој на туризмот во регионот на Призрен, каде е дадено културното и историското наследство во општините: Призрен, Сува Река, Драгаш и Мамуша, дадени се и сместувачките капацитети, планинските ресурси за развој на туризмот на Шар Планина, планинскиот туризам / вредноста и угостителството во општините: Призрен, Сува Река, Драгаш и Мамуша. Обработени се и природните резервати во националниот парк „Шар Планина“.

Петтиот дел од дисертацијата ги опфаќа темите поврзани со стратешките аспекти на туристичката дејност, стратегија за развој на туризмот во регионот на Призрен, законските прописи, институционалната поддршка и институции и подобрување на работата на јавните институции. Шестиот дел од дисертацијата е насловен како туристичка понуда и туристичка побарувачка. Во седмиот дел од дисертацијата дадени се резултатите од истражувањето, преку обработка и анализа на податоците. Во осмиот дел од дисертацијата дадена е анализа и дискусија на податоците. Во Препораки дадени се главни насоки за развојот на туризмот во регионот на Призрен. Во Заклучокот сублимирани се главните резултати кои кандидатот ги осознава во текот на научноистражувачкиот процес како резултат на спроведените канцелариски и теренски истражувања и анкетирањето на туристите и претприемачите од секторот туризам во регионот на Призрен. Претпоследното поглавје Прилози се однесува на детални табели поврзани со истражувањата од регионот на Призрен. Последното поглавје се однесува на цитираната литература која е користена во оформувањето на докторската дисертација.

Оценка на кандидатот

ИСПОЛНЕТОСТ НА ЗАКОНСКИТЕ УСЛОВИ ЗА ОДБРАНА НА ТРУДОТ

Кандидатот м-р Насер Бреса има завидни резултати за време на своето формално образование на прв и втор циклус на студии и покажа интерес да го работи докторскиот труд со цел да даде детален приказ за потребата од проектирање на стратегија за развој на туризмот на Република Косово со осврт на регионот Призрен. Преку овој докторски труд на кандидатот м-р Насер Бреса, ќе се даде значаен придонес за збогатување на стручното - теоретското и практично проучување, како и унапредување на квалитетот на работењето кој претставува предуслов за успешна бизнис перспектива на косовскиот туристички бизнис. Кандидатот м-р Насер Бреса пред одбраната на докторскиот труд „Можности и перспективи за развојот на туризмот во регионот на Призрен во Република Косово“, ги има објавено следните рецензирани истражувачки трудови:

1. Bresa, N., Koteski, C., Dimitrov, N., Jakovlev Z. (2018). „RURAL TOURISM AND ITS DEELOPMENT IN PRIZREN AREA”, International scientific refereed online journal with impact factor, ISSN 2367-5721, journal home page: www.sociobrain.com, ISSUE 41, januari 2018, pp. 145-150.
2. Bresa, N., Koteski, C., Dimitrov, N.(2017). TOURISM RESEARCH METHODS IN PRIZREN, First International Scientific Conference, challenges of tourism and business logistics in the 21st century »ISCTBL 2017« Gevgelija, October 24-25, 2017, pp. 162-169.
3. Bresa, N., Jakovlev, Z.(2017). TOURISM DEVELOPMENDS IN PRIZREN, First International Scientific Conference, challenges of tourism and business logistics in the 21st century »ISCTBL 2017« Gevgelija, October 24-25, 2017, pp. 236-245.
4. Bresa, N.(2016). Trofta (salmotrutto) dhe mikroflora bakteriale ne regionin e Mitrovices gjate luftes ne Kosove- 1998-1999, fourth international Conference on: „Interdisciplinary Studies”, 11 June 2016, Tirana- Bialustok (Poland), ISBN: 978-9928-214-21-8, pp. 157-162.
5. Bresa, M.,N., Ferati, H., F.(2015). BIODIVERSITETI (RENDESIA E TRAJTIMIT TE TIJ NE SHKOLLA), Institut za naucna istrazivanja I razvoj, International Scientific journal- Ulcinj - Crna Gora, No.7, 2015, pp.515-522.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Рецензентската комисија, од досега изнесеното, констатира дека докторската дисертација со наслов „Можности и перспективи за развојот на туризмот во регионот на Призрен во Република Косово“ од кандидатот м-р Насер Бреса претставува самостоен и оригинален научен труд изработен во согласност со позитивните законски прописи и правилниците за изработка на докторски труд на Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип.

Презентираниот материјал во докторската дисертација и спроведените истражувања на кои се темелат заклучните согледувања и препораките од кандидатот, го отсликува современиот пристап во создавањето на научните дела во доменот на туризмот и угостителството што воедно претставува придонес во науката и практичната применливост во оваа сфера.

Во согласност со горенаведеното, Комисијата има особена чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на докторски студии на Кампус 4 при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип да ја прифати позитивната рецензија на докторската дисертација „Можности и перспективи за развојот на туризмот во регионот на Призрен во Република Косово“ од кандидатот м-р Насер Бреса и да му овозможи на кандидатот јавна одбрана на истата.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

проф. д-р Златко Јаковлев, претседател, с.р.

проф. д-р Билјана Петревска, член, с.р.

проф. д-р Никола В. Димитров, член, с.р.

проф. д-р Никола Панов, екстерен ментор, член, с.р.

вон. проф. д-р Цане Котески, ментор, член, с.р.